

МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ У ПЕРІОД ВІЙНИ

Черніцька Валентина Олександрівна
здобувачка вищої освіти магістерського рівня
Навчально-науковий інститут педагогіки

Стахова Ольга Олександрівна
кандидат психологічних наук, доцент
Кафедра психології, логопедії та інклюзивної освіти
Житомирський державний університет
імені Івана Франка, Україна

В умовах воєнних дій на території України, коли студентська молодь стикається з постійним стресом, небезпекою для життя, переселенням та втратами, традиційні підходи до навчання та мотивації не завжди є ефективними. Зміни в освітньому процесі, викликані війною (перехід на дистанційне або змішане навчання, недостатність комунікації та психологічні труднощі) неабияк впливають на рівень зацікавленості й успішності студентів. Саме тому важливо зрозуміти, які чинники підтримують або ж, навпаки, пригнічують мотивацію до навчання в таких екстремальних умовах.

Як показав проведений нами аналіз теоретико-емпіричних джерел із досліджуваної проблеми, вивченню мотивації навчальної діяльності здобувачів освіти, зокрема вищої, у період війни присвячені наукові праці таких дослідників, як К. Андросович, О. Антонюк, К. Березяк, О. Васильєвої, А. Квятковської, О. Ковальової, О. Накорчевської та ін., які розкривають вплив педагогічних, соціальних та психологічних чинників на збереження й розвиток мотивації в умовах кризових життєвих ситуацій [1], [2], [3].

Як зазначають дослідники, під час війни мотивація студентської молоді до навчальної діяльності зазнає значних змін під впливом багатьох факторів: емоційна нестабільність, фізична небезпека, економічні труднощі, соціальні зміни та вимушена міграція. Саме тому важливо зрозуміти, які чинники підтримують або ж, навпаки, пригнічують прагнення майбутніх фахівців до здобуття освіти в таких екстремальних умовах.

На думку науковців, одним із ключових факторів, що сприяє підтриманню мотивації до навчання, є внутрішня мотивація студентів, яка базується на особистих цілях і прагненнях. У складних умовах війни особиста зацікавленість у здобутті знань, самореалізації та професійному розвитку стає важливішою, оскільки дозволяє студентам побачити в освіті шлях до кращого майбутнього. Здобувачі вищої освіти, які мають чітке розуміння власних кар'єрних перспектив або мріють про внесок у післявоєнне відновлення країни, частіше зберігають високу мотивацію до навчання.

Не менш важливе значення мають зовнішні фактори. Підтримка з боку викладачів та однокурсників, доступ до навчальних ресурсів, можливість гнучкого навчання (онлайн або в змішаній формі) – усе це сприяє підвищенню мотивації студентів. Провідним аспектом є також психологічна підтримка: наявність консультацій із фахівцями або програми підтримки психічного здоров'я значно впливають на готовність студентів продовжувати навчання в умовах стресу [2, с. 401-411].

Водночас однією з проблем, з якими стикається студентська молодь під час війни, особливо та, що була змушена виїхати за кордон або в інші регіони країни, є відчуття ізольованості й самотності. Для таких студентів вкрай важливою стає можливість підтримувати зв'язок з університетом й однокурсниками, що допомагає відчувати себе частиною навчальної спільноти. У той же час волонтерська діяльність та соціальна активність здобувачів вищої освіти є додатковими мотиваційними факторами. Студенти, що долучаються до волонтерських ініціатив паралельно з навчанням, часто відчувають більшу відповідальність за своє майбутнє і, відповідно, сильнішу мотивацію до здобуття знань.

Як бачимо, мотивація навчальної діяльності майбутніх фахівців у період війни є складним і багатофакторним явищем, яке залежить як від внутрішніх, так і від зовнішніх умов. Внутрішня мотивація, що базується на особистих цілях, бажанні професійного розвитку та прагненні до самореалізації, відіграє вирішальну роль у збереженні інтересу до навчання. Однак без належної підтримки з боку викладачів, однокурсників і соціального середовища ця мотивація може знижуватися через емоційне навантаження й стресові ситуації. З-поміж різних видів такої підтримки саме психологічна підтримка має вирішальне значення для студентів, які стикаються з емоційною нестабільністю під час війни. А залучення студентської молоді до волонтерських проєктів значно посилює її відповідальність за своє майбутнє та мотивує до навчання, вбачаючи в ньому важливий елемент відновлення країни після завершення війни.

Список використаних джерел

1. Антонюк О. Використання освітнього коучингу для зменшення навчального стресу та посилення академічної мотивації студентів під час війни. Теоретичний аспект. Український педагогічний журнал. 2022. №3. С. 44-54.
2. Березяк К.М., Накорчевська О.П., Васильєва О.А. Психологічні особливості адаптації студентів до навчання в умовах війни. Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»). 2022. № 10 (15). С. 401-411.
3. Квятковська А.О., Андросович К.А., Ковальова О.В. Особливості навчальної мотивації студентів передвищих фахових та вищих навчальних закладів в умовах сучасних військових конфліктів. Інноваційна педагогіка. 2022. №1 (49). С. 177-182.